

2. Лукянчук. О. М., Николаєва Є. В. Система управління конкурентоспроможністю підприємства: наукові підходи та практичні виклики. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2024. Т. 3-4, № 316-317. С. 110-116. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-3-4-316-317-110-116>.
3. Станкова А. Особливості формування конкурентоспроможності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-66>.

Сліпенко О. А.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

У сучасних економічних умовах діяльність підприємств відбувається під впливом нестабільності ринку, посилення конкуренції, інфляційних процесів та обмеженості фінансових ресурсів. Такі фактори ускладнюють ефективне функціонування підприємств і потребують підвищення результативності їх фінансово-господарської діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває рентабельність, яка відображає ефективність використання ресурсів та рівень прибутковості підприємства. Тому пошук ефективних фінансових механізмів її підвищення є завданням сучасного управління підприємством.

Рентабельність є ключовим показником ефективності діяльності підприємства, оскільки характеризує результативність використання ресурсів та рівень отриманого прибутку. Для оцінки фінансових результатів використовують різні показники рентабельності, серед яких найбільш поширеними є рентабельність продажів, рентабельність активів та рентабельність власного капіталу. Ці показники дозволяють оцінити ефективність використання доходів, майна підприємства та фінансових ресурсів власників [1].

На рівень рентабельності впливає сукупність факторів, які доцільно розглядати за рівнем їх дії: макро-, мезо- та мікрорівнем. До макроекономічних факторів належать інфляція, валютні коливання, податкова політика та загальний стан економіки. На мезорівні важливими є галузеві та регіональні особливості розвитку, рівень конкуренції, попит на продукцію та стан логістичної інфраструктури. Водночас на мікрорівні визначальну роль відіграють внутрішні фактори

діяльності підприємства, зокрема рівень витрат, ефективність використання ресурсів, структура капіталу, організація управління та технологічний розвиток [2]. З огляду на вплив зазначених факторів особливої актуальності набуває застосування фінансових механізмів, спрямованих на підвищення рентабельності (рис. 1).

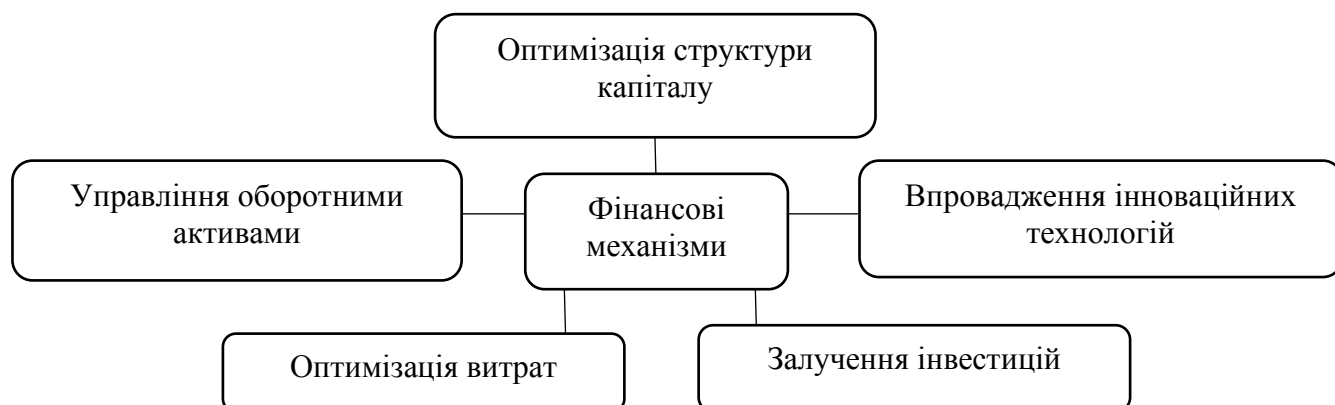

Рис. 1. Фінансові механізми підвищення рентабельності

Джерело: складено автором за [3]

До основних з них належать оптимізація витрат, ефективне управління оборотними активами, оптимізація структури капіталу, залучення інвестицій та впровадження інноваційних технологій. Реалізація цих механізмів сприяє більш ефективному використанню фінансових ресурсів та забезпечує стабільний розвиток підприємства [3].

Одним із ключових фінансових механізмів є оптимізація витрат підприємства, що передбачає вдосконалення відповідної системи управління витратами, раціональне використання ресурсів, а також скорочення непродуктивних витрат. Основними інструментами є аналіз структури витрат, бюджетування та контроль їх використання. Раціональне управління витратами сприяє зниженню собівартості продукції та підвищенню прибутковості підприємства [3].

Важливу роль у підвищенні рентабельності відіграє ефективне управління оборотними активами, що включає оптимізацію запасів, прискорення оборотності дебіторської заборгованості та раціональне використання грошових коштів. Підвищення швидкості обороту оборотних активів зменшує потребу у додатковому фінансуванні та сприяє ефективнішому використанню капіталу підприємства. Ще

одним важливим напрямом є оптимізація структури капіталу, яка передбачає формування раціонального співвідношення між власними та позиковими джерелами фінансування, що дозволяє знизити фінансові ризики, мінімізувати витрати на обслуговування позикових коштів і підвищити фінансову стійкість підприємства [3]. Важливим механізмом підвищення рентабельності є також залучення інвестицій, спрямованих на модернізацію виробництва, оновлення обладнання та впровадження нових технологій. Інвестиційна діяльність сприяє підвищенню ефективності використання ресурсів і зростанню обсягів виробництва [3]. Суттєвий вплив на підвищення рентабельності має впровадження інноваційних технологій, що дозволяє підвищити продуктивність праці, знизити виробничі витрати та покращити якість продукції. Використання сучасних технологічних рішень сприяє зміцненню конкурентних позицій підприємства та зростанню його фінансових результатів [3].

Отже, рентабельність є важливим показником ефективності діяльності підприємства. Її підвищення можливе завдяки застосуванню фінансових механізмів, зокрема оптимізації витрат, ефективного управління оборотними активами, раціональної структури капіталу, залучення інвестицій та впровадження інновацій.

Список використаних джерел:

1. Камінський Л. Р. Економічна сутність рентабельності підприємств і процедура її застосування. Економіко-соціальні відносини в галузі фізичної культури та сфері обслуговування : тези доп. VII міжнар. наук.-практ. конф. (24-25 квіт. 2025 р., м. Львів). Львів, 2025. С. 54-55.
2. Сопільняк Н. М. Фактори впливу на рентабельність підприємства у воєнний та поствоєнний період. Формування новітньої парадигми управління публічними та приватними фінансами в Україні : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. (11 груд. 2025 р., м. Хмельницький – м. Херсон). Херсон, 2025. С. 143-147.
3. Степаненко О. І., Павловська Х. Ю. Аналіз рентабельності підприємства та шляхи її підвищення в умовах економічної нестабільності. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 75. С. 93-101.